

RISICOBEWUSTZIJN MEERLAAGSE WATERVEILIGHEID

RESULTATEN VAN PEILING BIJ VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN EN BIJ BURGERPANEL
2017

- Risicobewustzijn m.b.t. overstromingen
- Overstromingsmaatregelen & overstromingsbeleid
- Communicatie door de gemeenten

Steekproef: 3210 Vlamingen

- 5 vragen op het online GfK panel
- Vlamingen tussen 18 en 80 jaar
- GSM & tablet vriendelijk

**Start veld
5/04**

**Einde veld
13/04**

Steekproef: Uit 308 Vlaamse gemeenten

(1794 contacten)

- N= 280 volledige interviews
- N= 54 onvolledige interviews
- Gespreid over 197 gemeenten
- Gemiddelde duurtijd 12min
 - GSM & tablet vriendelijk
- Uitstuur vanuit CIW adres
 - Actieve "promotie" door VMM/CIW

Start veld
20/04

1ste reminder
25/04 ochtend

2de reminder
26/04 avond

3de reminder
4/05 ochtend

Einde veld
11/05

**Steekproef:
6 interviews van 1 u**

- **Allen mandatarissen (soms bijgestaan door een ambtenaar)**
 - **Allen dicht betrokken bij de problematiek (→ uitdieping van thema's)**
- **Allen vrij veel tot veel kennis van de problematiek**
 - **4 hadden recent ervaring met overstromingen, 2 langer geleden (hoewel de ervaring steeds heftig of langdurig was)**

Legende

- Rechterbovenhoek slides:
 - bevraging steden en gemeenten
 - burgerbevraging
 - diepte-interviews

- Steden en gemeenten → gemeenten

Risicobewustzijn m.b.t. overstromingen

Ingeschat actueel overstromingsrisico

Ingeschat toekomstig overstromingsrisico

Bijna de helft van de burgers geeft aan het overstromingsrisico van zijn/haar woonplaats te kennen

Helemaal niet op de hoogte van overstromingsrisico's

Goed op de hoogte van overstromingsrisico's

Gemeenten kunnen het actueel overstromingsrisico goed inschatten

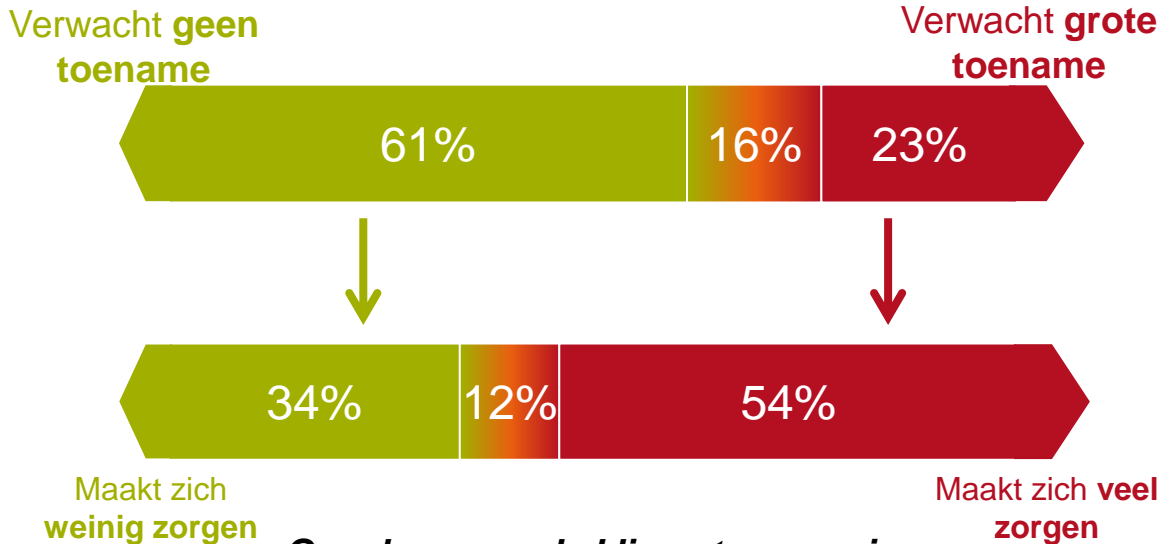

- getoetst aan aandeel opp. gemeente in effectief overstromingsgevoelig gebied
- gemeenten met hoger relatief aandeel ⇒ schatten risico over het algemeen hoger in

Gemeenten hebben minder zicht op het toekomstig overstromingsrisico

Meer overstromingen in de toekomst?

Gevolgen van de klimaatopwarming, verstedelijking en verharding op het overstromingsrisico?

Het risicobewustzijn, en gepaard gaand het maatschappelijk draagvlak, neemt af wanneer gedurende langere tijd geen overstromingen hebben plaatsgevonden

- Blijvende risico's
- Nodige maatregelen
- Beschikbare ondersteuning

- Blijvend bewustzijn is noodzakelijk voor een maatschappelijk draagvlak

Het is belangrijk voor gemeenten om zich bewust te zijn van deze nood aan blijvende communicatie

Vooral in de periode kort na een overstroming is er politiek en maatschappelijk draagvlak voor nieuwe en vergaande maatregelen

Steden en gemeenten

- Steden en gemeenten die recent een overstroming hebben meegemaakt:
 - Zijn vandaag de dag nog steeds druk in de weer met de problematiek
 - Nemen nieuwe en vergaande maatregelen

hebben daardoor veel actuele kennis

zijn zich daardoor erg bewust van de impact van klimaatverandering op de overstromingsrisico's

Burgers

- Burgers die recent een overstroming hebben meegemaakt
 - Hebben nog een levendige herinnering van de recente overstroming
 - Overstromingen zijn een emotionele gebeurtenis die kort nadien een diepe indruk nalaat
 - Worden nog steeds herinnerd aan de last of schade
- Zijn daardoor erg bewust van de overstromingsproblematiek

Risicobewustzijn m.b.t. overstromingen

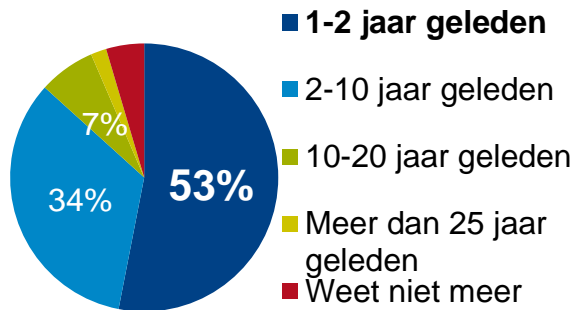
- ▶ Bijna de helft van de burgers geeft aan het overstromingsrisico van zijn/haar woonplaats te kennen
 - ▶ Gemeenten kunnen het actueel overstromingsrisico goed inschatten, maar hebben minder zicht op het toekomstig overstromingsrisico
 - ▶ Het risicobewustzijn, en gepaard gaand het maatschappelijk draagvlak, neemt af wanneer gedurende langere tijd geen overstromingen hebben plaatsgevonden
-

Gemeentelijke overstromingsmaatregelen en overstromingsbeleid

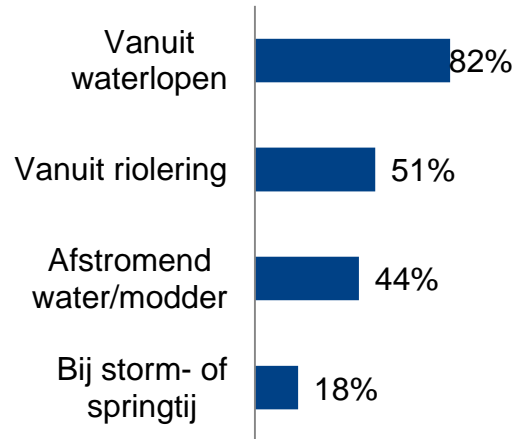
- Actuele situatie qua overstromingen
- Reeds genomen maatregelen
- Barrières tot nemen maatregelen

Gezien 1 op 2 gemeenten recent nog getroffen werd door overstromingen, blijft het nemen van maatregelen actueel

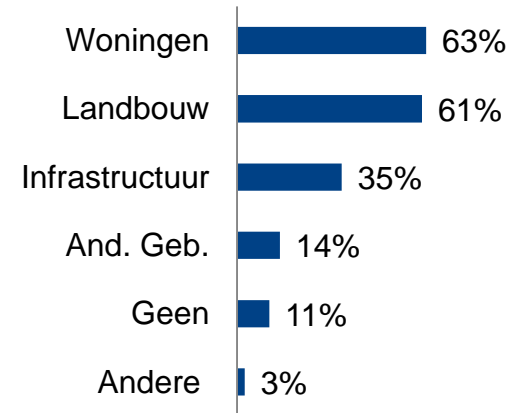
Recent getroffen door een overstroming

Type van wateroverlast

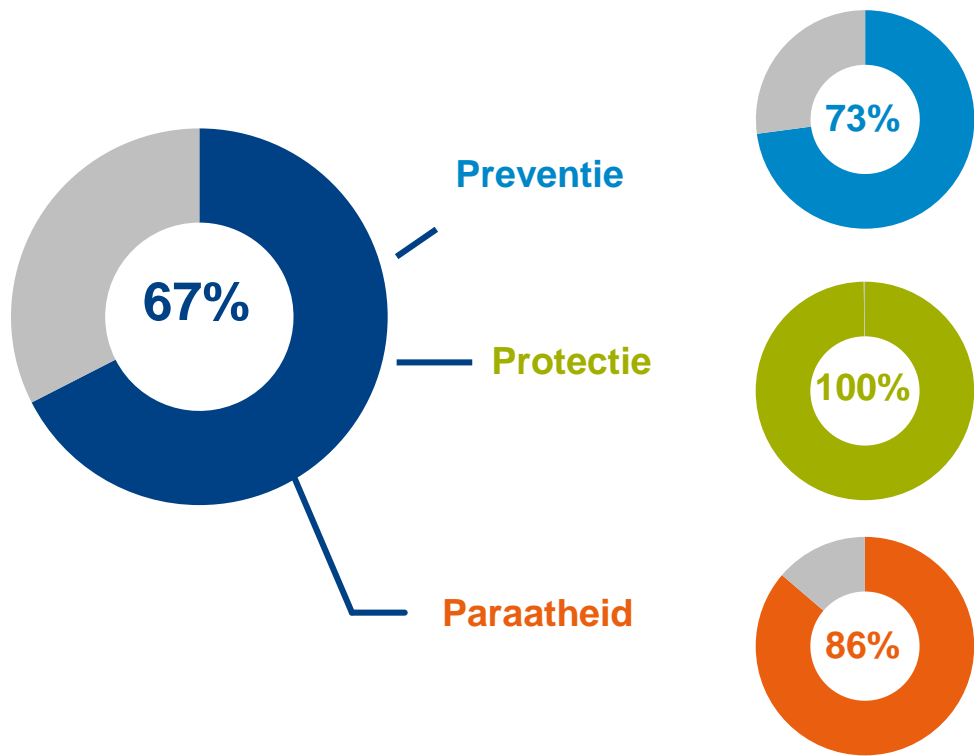

Schade overstrooming

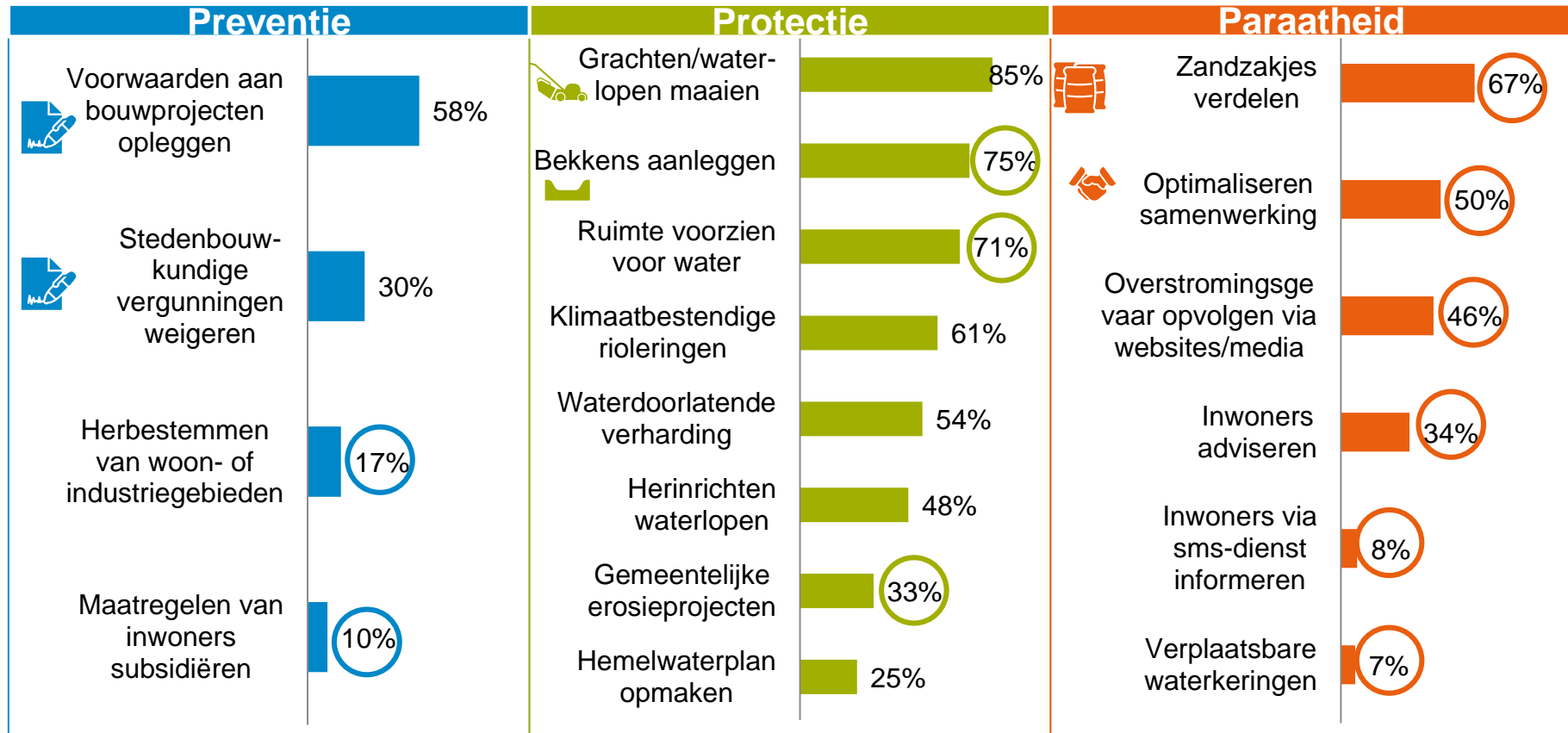

Gemeenten nemen maatregelen op het vlak van protectie, preventie en paraatheid

Gemeenten doen beroep op een waaier aan maatregelen

Gemeenten hechten vooral waarde aan lokaal-specifieke maatregelen

Gemeenten geven aan dat lokaal-specifieke maatregelen pas effectief zijn binnen een integrale aanpak (d.w.z. in combinatie met maatregelen/initiatieven van andere overheidsinstanties, burgers en de private sector).

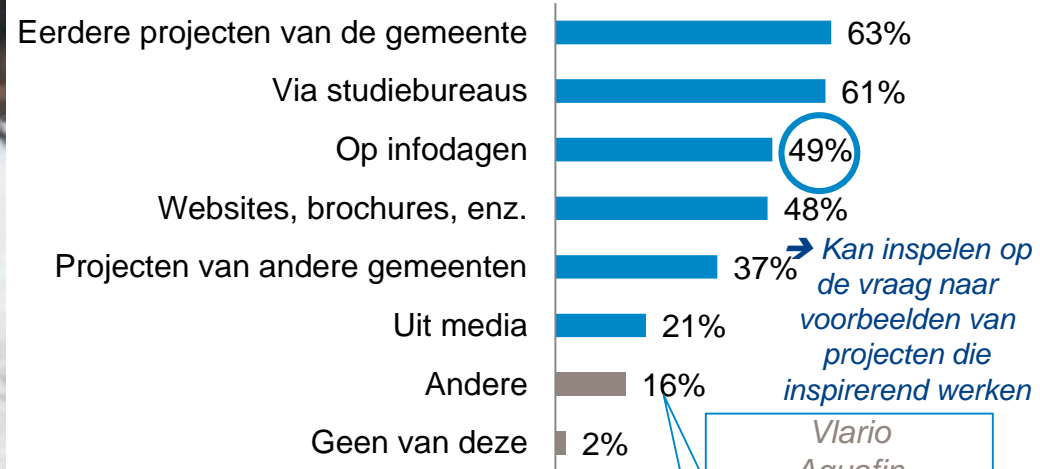
Maatregelen genomen in regio's stroomop- of stroomafwaarts hebben vaak een impact

De impact van het geheel aan maatregelen in de verschillende regio's dient bekeken te worden om zo te kiezen voor de beste oplossing voor iedereen

Gemeenten doen vooral beroep op kennis en ervaring uit eerdere projecten binnen de gemeente en op studiebureaus om inzicht te krijgen in de meest geschikte maatregelen

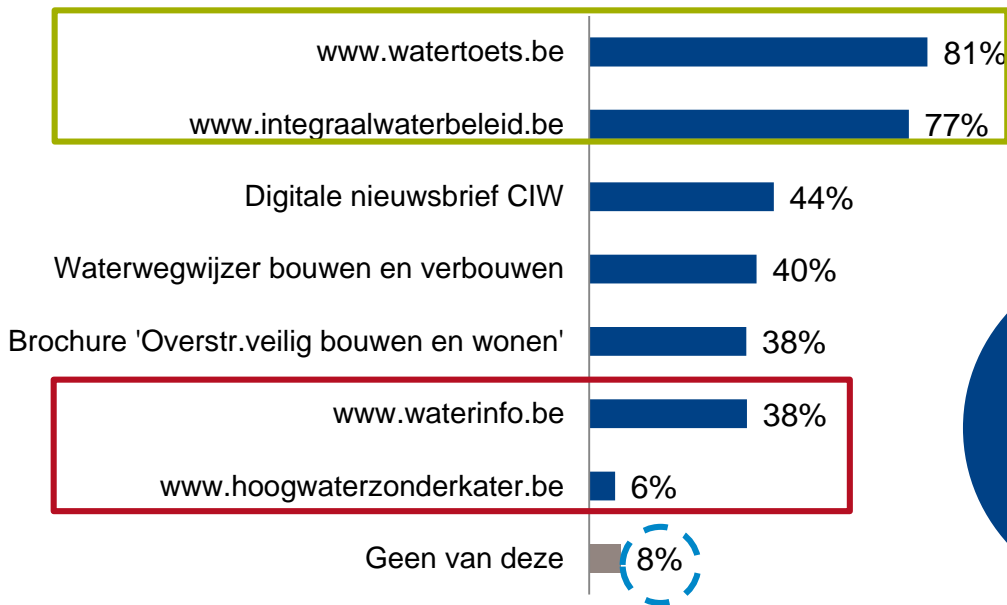

Kan inspelen op de vraag naar voorbeelden van projecten die inspirerend werken

- Vlario
- Aquafin
- Infrac
- VMM
- Rioolbeheerders
- Farys
- Provinciale diensten
- Terreinkennis, ervaring
- ...

watertoets.be en integraalwaterbeleid.be zijn kanalen vanuit Vlaamse overheid die een hoge bekendheid genieten

Bekendheid van kanalen

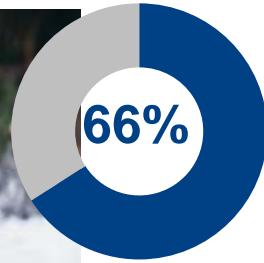
Goed gekend

→ geschikte fora om (essentiële) basisinfo te delen

Minder gekend

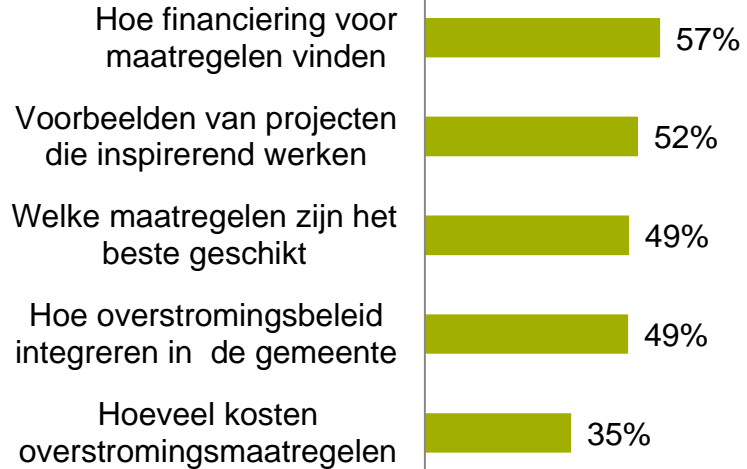
Info ook relevant voor burgers

Twee derde van de gemeenten geeft aan dat er gebrek is aan (praktische) kennis over mogelijke maatregelen

van de steden en gemeenten geeft aan dat er een **leemte** is op vlak van **kennis van maatregelen**

Ondersteuning nodig op vlak van ...

Naast kennis wordt het implementeren van maatregelen ook bemoeilijkt door ...

-
- The background of the slide is a photograph showing two people sitting on a grassy bank next to a body of water. One person is wearing a hat and a dark jacket, and the other is wearing a patterned jacket. They appear to be looking at the water. The image is slightly faded to allow the text overlay to be visible.
- Tijd
 - Regelgeving
 - Financiële middelen
 - Draagvlak
 - Ruimte
 - Visuele impact

Tijd & Regelgeving

Tijd

Tijd nodig voor goedkeuring en/of uitvoering van projecten & plannen ..., zeker voor integrale plannen.

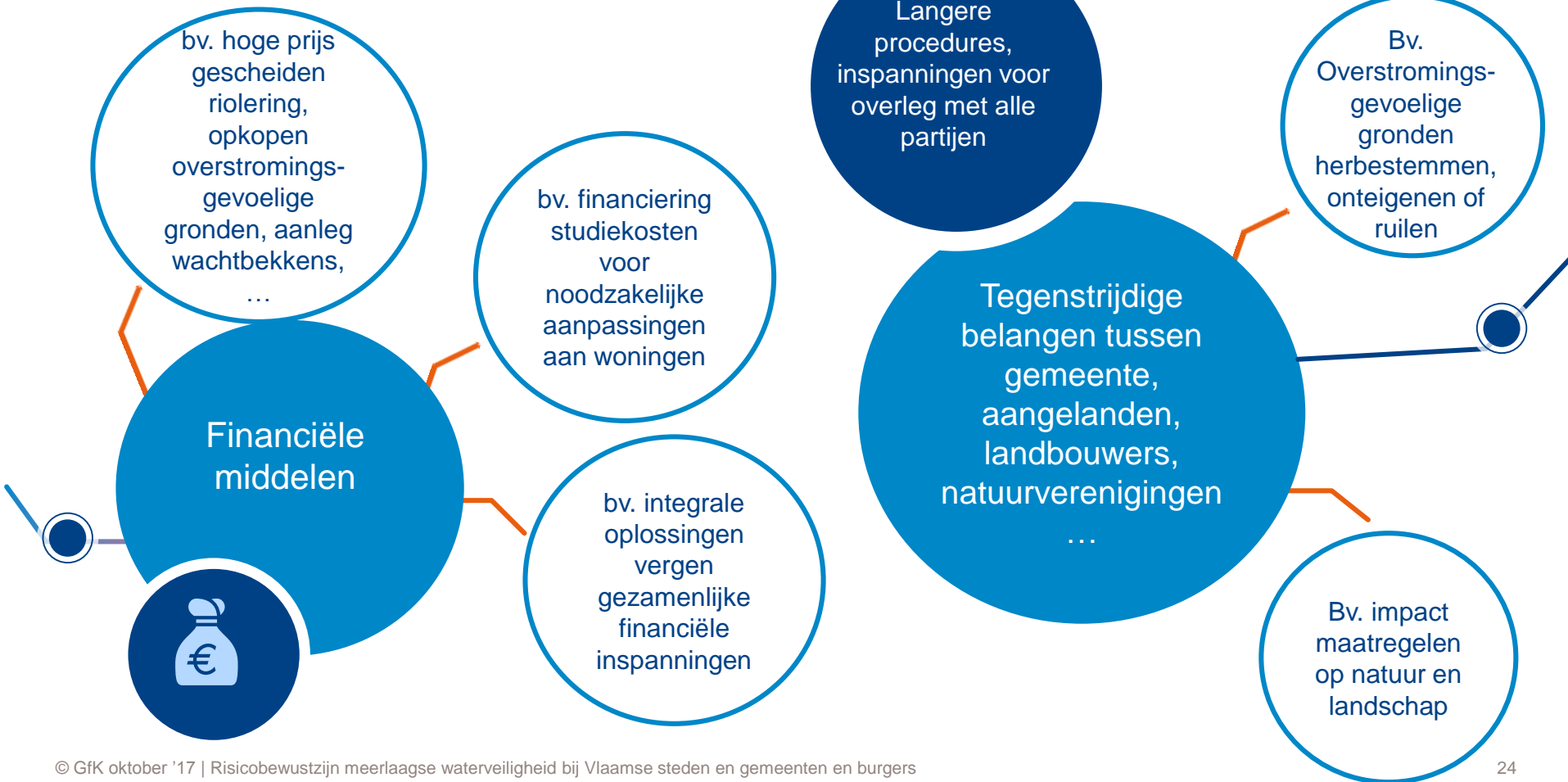
⇔ Vooral in periode kort na een overstromings-event is er politiek en maatschappelijk draagvlak voor nieuwe en verdergaande maatregelen.

Regelgeving

- Lokale besturen kunnen maatregelen nemen om de risico's te beperken maar verwachten van de bovenlokale overheid dat zij het nodige juridische kader voorziet om dit mogelijk maken.
- Bv.: Bouwgronden en/of landbouwgronden wijzigen van bestemming stoot regelmatig op een "njet" of op te veel/te lange administratieve rompslomp.

Financiële middelen & draagvlak

Ruimte & Visuele impact

Ruimte

ruimte voor overstromingsgebieden, wachtbekkens,

...

- ruimte schaars
- intensief gebruik ruimte

Visuele impact

maatregelen kunnen ook grote visuele impact hebben

- dijken
- muren

Gemeentelijke overstromings- maatregelen en overstromings- beleid

- ▶ Gezien 1 op 2 gemeenten recent nog getroffen werd door overstromingen, blijft het nemen van maatregelen actueel
- ▶ Gemeenten nemen verschillende maatregelen op het vlak van protectie, preventie en paraatheid
- ▶ Gemeenten hechten vooral waarde aan lokaal-specifieke maatregelen ... maar deze zijn pas effectief zijn binnen een integrale aanpak
- ▶ Gemeenten doen vooral beroep op kennis en ervaring uit eerdere projecten binnen de gemeente en op studiebureaus om inzicht te krijgen in de meest geschikte maatregelen
- ▶ Vooral watertoets.be en integraalwaterbeleid.be zijn gekende communicatiekanalen van de Vlaamse overheid
- ▶ Twee derde van de gemeenten geeft aan dat er nog gebrek is aan (praktische) kennis over mogelijke maatregelen
- ▶ Naast (een gebrek aan) kennis wordt het implementeren van maatregelen ook bemoeilijkt door (een gebrek aan) tijd, regelgeving, financiële middelen, draagvlak, ruimte en visuele impact

Communicatie door gemeenten

- Het oogpunt van de burger
- Type communicatie met de burger
- Wijze van communicatie naar de burger

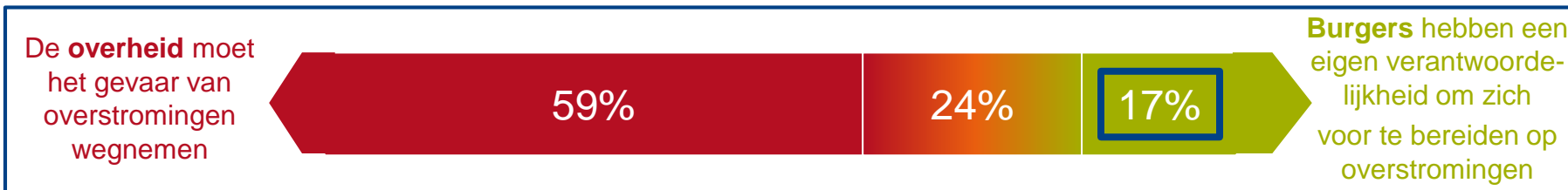

De actiebereidheid bij burgers is over het algemeen zeer laag. Burgers nemen vooral een passieve houding aan. Verschillende oorzaken liggen aan de basis:

1. De meeste burgers zijn niet persoonlijk geconfronteerd met wateroverlast.

2. Burgers zien beveiliging tegen overstromingen ook voornamelijk als een taak van de overheid.

Bijna de helft van de burgers vindt dat overstromingen het probleem zijn van de burgers die in een overstromingsgevoelig gebied wonen

Overstromingen zijn het **probleem** van de burgers die in overstromingsgebied wonen

Ook als je zelf niet in overstromingsgebied woont, **moet je mee helpen om de overstromingsrisico's te verlagen**

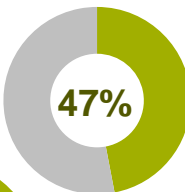

Zoek een emotioneel geladen boodschap voor de communicatie! “What’s in it for me”

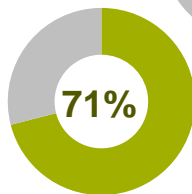
Momenteel zijn overstromingen in de meeste gemeenten geen (structureel) communicatiethema

Gemeenten communiceren over...

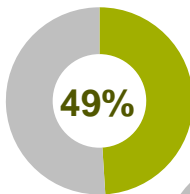
Het **overstromingsrisico** binnen de gemeente

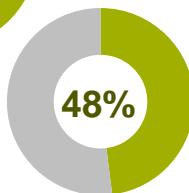
Maatregelen die de gemeente neemt om het overstromingsrisico te verminderen

Maatregelen die de Vlaamse overheid en/of de provincie nemen om het overstromingsrisico te verminderen

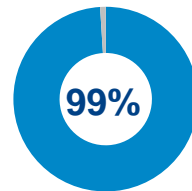

Maatregelen die de burger zelf kan nemen om woning te beschermen

amper 4 – 8% van de gemeenten communiceert meerdere keren per jaar over deze thema's

Gemeenten zijn bereid om de rol van ambassadeur op te nemen, maar vragen ondersteuning over hoe de inwoners het best te benaderen, informeren, betrekken en laten participeren

van de gemeenten is
**bereid om in de
toekomst te
communiceren**

Hoe naar inwoners communiceren
over overstromingsmaatregelen

Informatie over maatregelen die
burgers kunnen toepassen

De beste kanalen om burgers te betrekken en te mobiliseren zijn direct, persoonlijk en geïntegreerd...

-
- The background of the lower half of the slide is a photograph of two people sitting on a grassy bank next to a body of water. One person is wearing a hat and the other is wearing a jacket. They appear to be looking out at the water. The image is slightly faded to allow the text overlay to be visible.
- Overlegmomenten
 - Bezoeken ter plaatse
 - Sociale media
 - SMS
 - Traditionele media zoals website gemeente, magazine gemeente, brief aan de burgers...
 - “Geoloket”

Overlegmomenten van de gemeenten, eventueel bijgestaan door de waterbeheerder, zijn het meest direct en persoonlijk

Persoonlijke en direct toepasbare informatie verhoogt de betrokkenheid en participatie van burgers

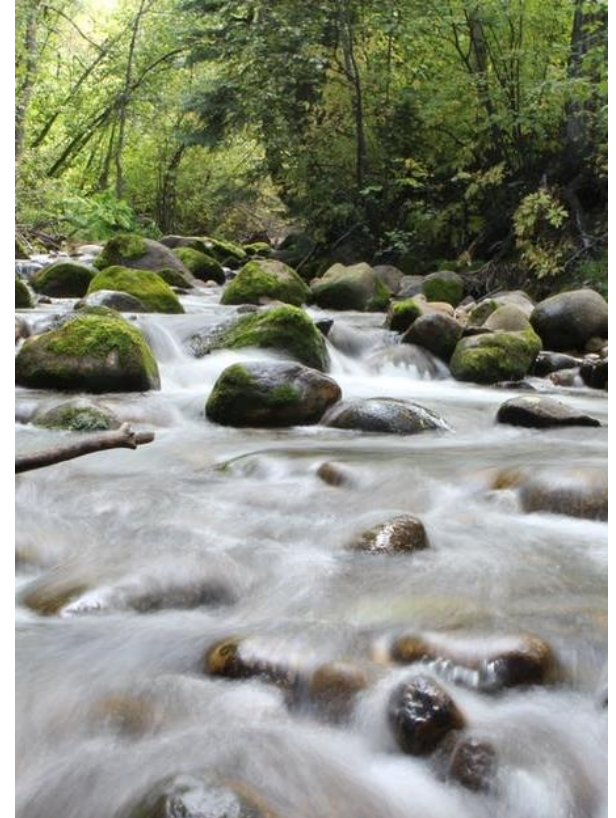
Mensen vinden hier ook een platform om hun stem te laten horen en frustraties te ventileren

Brengt deels soelaas op emotioneel vlak

Informatie van nut voor besturen en experts als input bij hun plannen

Bezoeken van lokale mandatarissen of ambtenaren, eventueel samen met de waterbeheerder, genieten van hetzelfde voordeel

Het eerste gebruik van sociale media (WhatsApp, Facebook), tijdens crisissen, is veelbelovend

SMS is een goed alternatief voor sociale media en heeft het voordeel van een groter bereik

SMS blijft ook nog steeds een efficiënt en direct kanaal

Voordeel dat zo goed als alle burgers via deze weg bereikbaar zijn

**Voor-
gaande
inventarisatie is
noodzakelijk en duur**

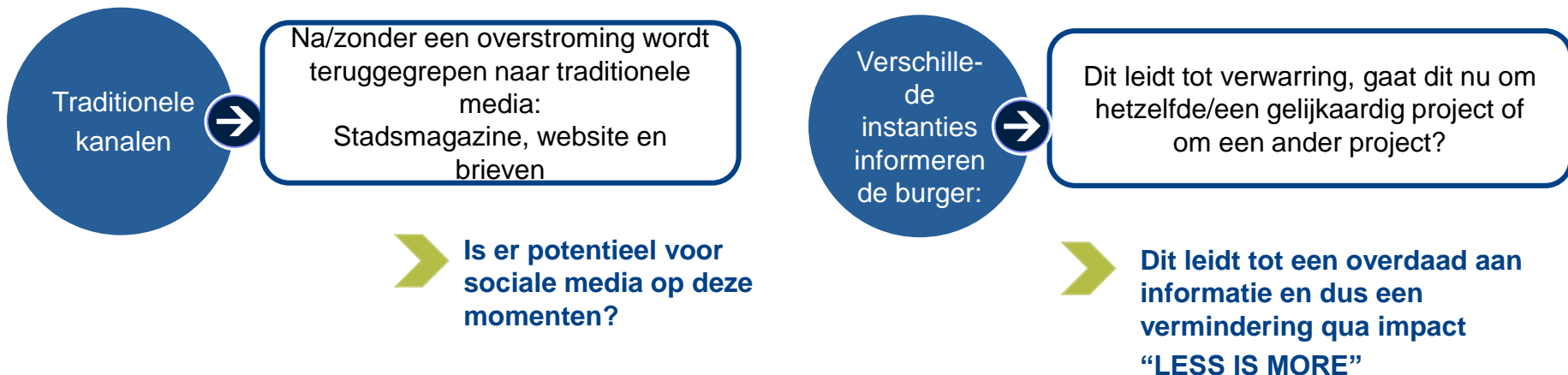

Vele steden en gemeenten hebben het niet omwille van budgettaire belemmeringen

Vaak wordt na crisisperiodes teruggegrepen naar traditionele media zoals website, magazine, brief aan de burgers...

Vermijd echter vooral dat verschillende overheidsinstanties (VMM, W&Z, gemeente...) over hetzelfde of gelijkaardige projecten tegelijkertijd/niet-gestroomlijnd communiceren

Communicatie door gemeenten

- ▶ De actiebereidheid bij burgers is over het algemeen zeer laag. Burgers nemen vooral een passieve houding aan.
 - ▶ De meeste burgers zijn niet persoonlijk geconfronteerd met wateroverlast.
 - ▶ Burgers zien beveiliging tegen overstromingen voornamelijk als een taak van de overheid.
 - ▶ Bijna de helft van de burgers vindt dat overstromingen het probleem zijn van de burgers die in een overstromingsgevoelig gebied wonen
- ▶ Momenteel zijn overstromingen zijn in de meeste gemeenten geen (structureel) communicatiethema
- ▶ Maar, gemeenten zijn bereid om de rol van ambassadeur op te nemen, maar vragen ondersteuning over hoe de inwoners het best te benaderen, informeren, betrekken en laten participeren
- ▶ De beste kanalen om burgers te betrekken en te mobiliseren zijn direct, persoonlijk en geïntegreerd, zoals overlegmomenten, bezoeken ter plaatse, sms, ...

AANBEVELINGEN

1/
Communiceer
meer

3/
Communiceer
gestroomlijnd

5/
Evalueer

2/
Communiceer
vaker

4/
Ondersteun
gemeenten

VRAGEN?

➤ Kim De Cuyper – Kim.DeCuyper@GfK.com – 016/74.24.73 – @KimDCIam

➤ Femke Vyncke – Femke.Vyncke@GfK.com – 016/74.29.50 – @femke_vyncke